

Lärokurs i finska Språket

af

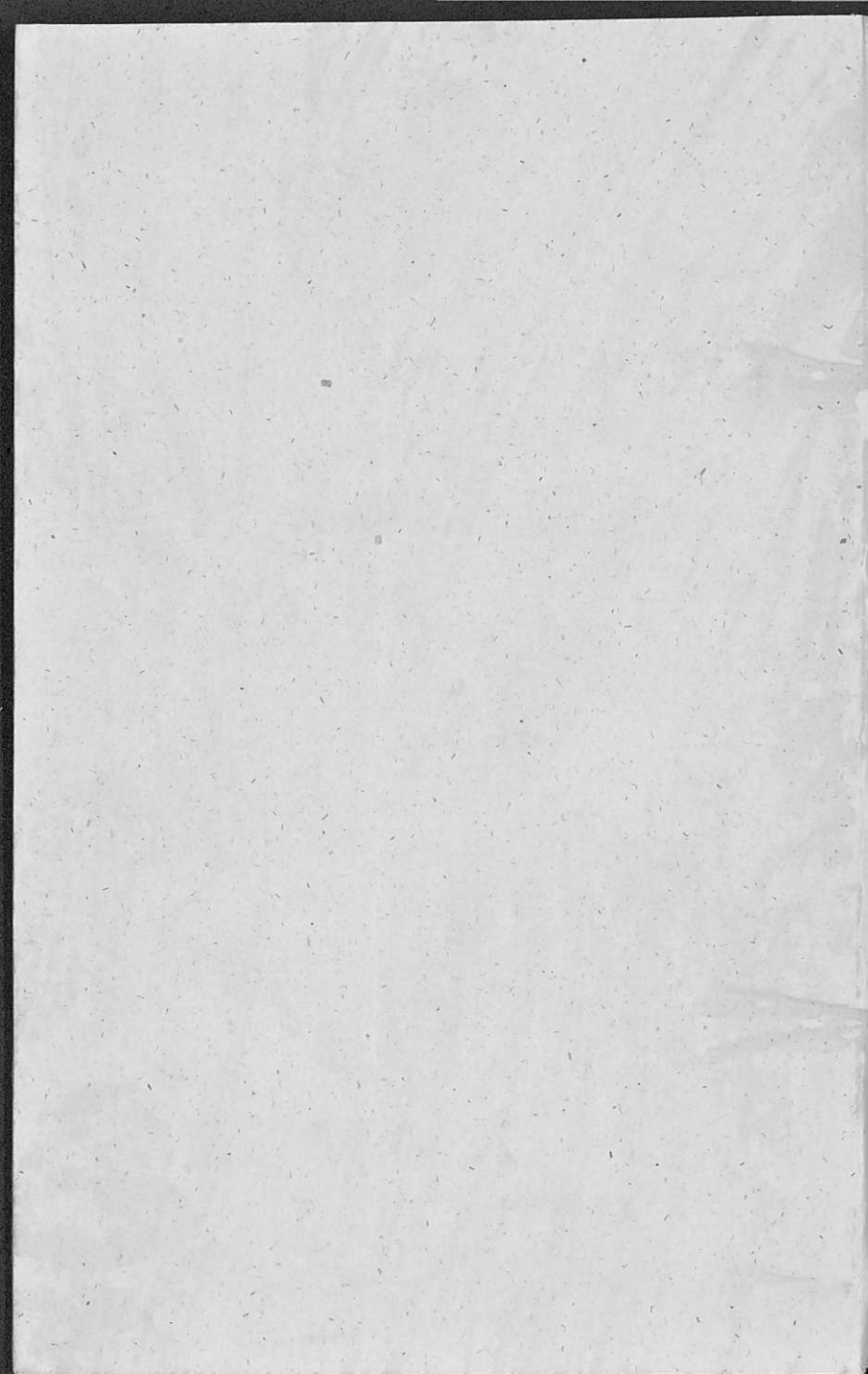
Ferd. Ahlman.

I.

Helsingfors, 1864.

G. W. Edlunds förlag.

Lärokurs i Finska Språket

för

Skolans lägre klasser.

Förföf

af

Ferd. Ahlman,

Sist. Filol. Mag:r, Lärare wid Lyceum i Helsingfors.

I.

Helsingfors,

Finska Litteratur-Sällskapets tryckeri, 1864.

G. W. Edlunds förlag.

Imprimatur: C. R. Lindberg.

1.

Minä tulen *). Sinä tulet. Hän tulee. Me tulemme. Te tulette. He tulevat. Me olemme **) täällä ***). Minä olen täällä.

*) *kommer*; **) *äro*; ***) *här*. — nousen, *jag uppstiger*; juoksen, *jag springer*; panen, *jag sätter*; menen, *jag går*; poika, *gosse*; joulu, *jul*; aurinko, *sol*; kello, *klocka*; puro, *bäck*.

2.

Poika tulee. Joulu tulee. Pojat tulevat. Poika nousee. Aurinko nousee. Aurinko laskee *). Kello panee: tik tak. Pojat juoksevat. Puro juoksee. Minä menen pois **). Te menette. He menewät. Purot juoksevat.

*) *sjunker*; **) *bort*. — koulu, *skola*; talo, *gård*; kaimo, *brunn*; koulu-poika, *skolgosse*.

3.

Me olemme koulussa. Sinä olet koulussa. Hän on talossa. Te olette koulussa. He ovat talossa. Talossa on koulu. Minä tulen koulusta. Te tulette koulusta. Poika tulee talosta. Minä menen kouluhun. Poika menee kouluhun. Me menemme talohon.

sawu, *rök*; karhu, *björn*; mylly, *qvarn*; hylly, *hylla*, mies, *man* (*plur. miehet*).

4.

Kaimo on talossa. Kaimot ovat taloissa. Pojat tulevat kouluista. He menewät kouluihin. Talossa on mylly. Me menemme myllyhyn. Mies

on myllyssä. Poika tulee myllystä. Myllyt ovat taloissa. Miehet ovat myllyissä. Te menette myllyihin. Samu nousee myllyistä.

seison, *jag står*; istun, *jag sitter*; lähestyn, *jag närkas*; — tyttö, *flicka*; mummo, *mormor*.

5.

Minä seison. Sinä istut. Tyttö istuu kotona*). Me istumme koulussa. Te seisotte koulussa. Pojat seisovat myllyssä. Kello seisoo. Myllyt seisovat. Joulu lähestyy. Miehet lähestyvät.

*) *hemma*. — neulon, *jag syr*; sanon, *jag säger*; puhun, *jag talar*; — hyvä, *god*; huono, *dålig*; iso, *stor*; pieni, *liten*; vanha, *gammal*; nuori, *ung*; paksu, *tyock*; hoikka, *smal*.

6.

Koulu on hyvä. Kaino on huono. Kainot ovat huonot. Mies on iso. Poika on pieni. Minä olen pieni poika. Mummo on vanha. Tyttö on nuori. Mummo on paksu. Sinä olet hyvä poika. Te olette hyvät.

syvä, *djup*; matala, *låg*; korkea, *hög*; heikko, *svag*; vahva, *stark*; juuri, *stor*; — taulu, *tafla*; ukko, *gubbe*; tukka, *tupp*; kirkko, *kyrka*; rikki, *sönder*.

7.

Ukko puhuu. Ukot puhuvat. Kukka seisoo. Kukat ovat myllyssä. Minä olen kirkossa. Pojat ovat kirkossa. Sinä tulet kirkosta. Koulupojat tulevat kirkosta. Me menemme kirkkoon. Ukot menivät kirkkoihin.

katto, *tak*; matto, *matta*; hattu, *hatt*; loppu, *slut*; piippu, *pipa*; pappi, *prest*; tuoppi, *stop*; kiffu, *gunga*;

mökki, *koja*; työkki, *kök*; — kiikun, *jag gungar*; riipun, *jag hänger*.

8.

Minä kiikun. Sinä kiikut. Poika kiikkuu. Tytöt kiikkuvat. Me kiikumme. Te kiikutte. Poika riippuu kiikussa. Minä myös*) riipun. Ja**) sinä riiput. Me riipumme kaikki***). Kukat riippuvat. Te riiputte kiikussa.

*) *också*; **) *och*; ***) *alla*. — nufun, *jag somnar*; kiikun, *jag röres*; asun, *jag bor*; tippuu, *dryper*; — öljy, *olja*; papu, *böna*, *ärt*; lato, *lada*; äiti, *moder*; isä, *fader*.

9.

Mäti on mökissä. Mädit ovat hyvät. Tuopissa on papu. Pavut ovat isot. Talossa on lato. Kukat ovat ladossa. Me menemme latoon. Kukat menewät ladosta. Pojat menewät latoihiin. Tytöt tulevat ladoista. Ladoissa asuvat miehet.

täti (tädin), *moster*, *faster*; raitti (raidin), *lakan*; mato (madon), *mask*; apu (awun), *hjelp*; kaadun, *jag falter omkull*; tahdon, *jag vill*; kidon, *jag väfver*.

10.

Minä kaadun ladossa. Poika kaatuu koulussa. Tuopit kaatuivat. Sinä kaadut ja me kaadumme. Mäti tahtoo. Minä tahdon myös. Ukot tahtovat. Mäti kutoo mökissä. Tytöt kutovat. Sinä tahdot latoon. Te tahdotte mennä*) kouluhun.

*) *gå*. — puren, *jag biter*; syön, *jag äter*; juon, *jag dricker*.

11.

Minä istun koulussa. Minä istuin eilen*) talossa. Sinä istuit myös. Me istuimme kaikki. Mäti istui kotona. Te istuitte. Pojat istuivat kir-

Koska. Tulen kouluhun. Tulin kouluhun. Tulit kirkosta. Kukka tuli ladosta. Tulinme tänne**). Mietet tulivat mökistä. Te tulitte sinne†).

*) *i går*; **) *hit*; †) *dit*. — seisoin, riipuin, nu-
kuin, menin, panin, purin, olin, kaaduin, kudoin; — laffi,
mössa; tasku, *ficka*.

12.

Minä panin kellon hattuhun. Dtan hatun pois. Panen kellot taskuhun. Dtan hatut talosta. Puren pawun rikki. Me purimme pawut rikki. Maisteri*) panee koulun kiinni**). Isäntä***) pani ladot kiinni. Äiti neuvoi lafin.

*) *magister*; **) *fast*; ***) *husbonde*. — uuni, *ugn*,
taffi (tafin), *rock*; nappi (napin), *knapp*; kaupunki (=gin),
stad.

13.

Koulun katto on hyvä. Koulujen katot ovat huonot. Talon lato on vanha. Ladon katto on rikki. Kukat ovat talojen ladoissa. Kaupungin koulussa on kello. Ukon takista on nappi pois*)). Ukkojen mökit. Papin hatu. Pappien hatut. Mökin tyttö. Mökkien pojat.

*) *borta*. — kuulen, *jag hör*; kuulun, *jag höres*.

14.

Kirkon kellot kuuluvat. Minä kuulen kirkko-
jen kellot. Dtan kirkon kellot pois. Panen koulun kellon kirkkohon. Puren mummon pawut rikki. Pa-
nin äidin hatun pois kaappihin. Dtan ukkojen lafit
mökistä. Panen takkien napit kiinni.

nouse, *stig upp*; tule, *kom*; mene, *gå*; sano, *säg*.

15.

Minä nousen. Hän nousee. Nouse ylös*).
 Sinä seisot. Istu alas**). Poika istuu. Äiti
 sanoi: tule pois mökistä. Hän tulee. Mene pois.
 Menkää pois. Tulkaa tänne. Istukaa. Mummo
 neuloo lakia. Neulo sinä myös lakki. Panen ku-
 kot latohon. Pane kukset latoihin. Pankaa lato
 kiinni. Sano sanat***) selvästi†). Eue kirjasta.
 Luekaa kirja loppuun. Poika sanoo sanat ja
 lukee kirjan.

*) upp; **) ned; ***) orden; †) klart, tydligt. —
 lintu (linnun), fågel; — annan, jag gifver; otan, jag tager;
 lennän, jag flyger.

16.

Minulla on kello. Koululla on myös kello.
 Katolla on lintu. Talo on kirkolla. Kirkolla on
 kello. Kello on kirkossa. Ukko on myllyssä. Ukkot
 ovat myllyssä. Ukolle on lato. Ladolla on katto.
 Ladoilla ovat katon. Linnut ovat katoilla. Mie-
 het ovat myllyssä. Minä annan kellon sinulle.
 Anna sinä kukkanen minulle. Lintu lentää katoille.

17.

Äiti neuloo hatun tyttölle. Äidit neulovat
 hatut tyttöille. Tyttöllä on hattu. Minä annan
 kellon ukolle. Panen kukanen katoille. Otan kukanen
 katoilta. Linnut*) linnut katoilta. Panen katon
 ladoille. Otan katon ladoilta. Miehet tulevat myl-
 lykseltä. Olin talon kaimolla. Sinä olit myös siellä**).
 Me tulimme kaimolta.

*) jag skjuter; **) der. — kuolin, jag hackar, gräf-
 tar; rewin, jag rifver; itken, jag gråter; nauran, jag skrat-
 tar; — lapsi (lapsen), barn; owi (owen), dörr; luffu, lās;
 pelto (pellon) åker; niitty, äng.

18.

Minä **kuoſin** pellolla. Mies **kuoſſii** niityllä. Me **kuoſimme** molemmat*) Poika **kuoſſi** eilen. Poika **repi** hatun. Minä **rewin** katon. Miehet **repi**vät ladot alas. Me **rewin**me latojen katon. Lapsi **itkee**. Lapset **itki**vät. Lapsella on **hattu**. Mökisä on **owi**. Ovesä on **luffu**. Owen **luffu** on **kiinni**. Owi on **lufussa**. Talon **owet** ovat **lufussa**. Lufuisä on **läpi****).

*) *begge*; **) *läpi* (*läwen*), *hål*; — *formi* (*formen*), *finger*; *käsi* (*käden*), *hand*; *keppi* (*kepin*), *käpp*; *mäki* (*mäen*), *backe*; *pieni* (*pienen*); *juuri* (*juuren*); — *pääsen*, *jag slipper*.

19.

Minulla on **käsi**. Käden **formet** ovat **pienet**. Hattu on **kädesä**. Otan hatun **pojan** **kädestä**. Annan taulun **pojalle** **kätehen**. Lintu on **kädellä**. Panen linnun **kädelle**. Otan linnun **kädeltä**. Käd**et** ovat **isot**. Käsi**en** **formet**. Kukka on **lapsien** **käsissä**. Kukka **pääsi** **lasten** **käsistä**. Poika **tuli** **miesten** **käsihin**. Tyttö **neuloo** **käsillä**. Sinä **otat** **linnut** **poikien** **käsilä**. Panet **heidät***) **takaisin****) **käsille**. Mies **lyö** **kädellä**. Ukko **lyö** **kepillä**.

*) *dem*; **) *tillbaka*. — *wesi* (*weden*), *vatten*; *uusi* (*uuden*); *ny*; *warfi* (*warren*), *skafi*; *ihminen* (*ihmisen*), *menniska*; *hewonen* (*hewosen*), *häst*; *talli* (*tallin*), *stall*; *pieksen*, *jag piskar*.

20.

Istun, **istua**. **Seison**, **seisoa**. **Lähestyn**, **lähestyä**. **Nufun**, **nuffua**. **Riipun**, **riippua**. **Kaadun**, **kaatua**. **Rewin**, **repiä**. **Tulen**, **tulla**. **Menen**, **mennä**. **Olen**, **olla**. **Panen**, **panna**. **Puren**, **purra** *och* **purta**. **Nousen**, **nousta**. **Juoksen**, **juosta**.

Pääsen, päästä. Puhun, puhua. Sanon, sanoa. Tahdon tahtoa. Kuokin, kuokkia. Piesken piestä.

21.

Otan hatun sinulta. Otat linnun äidin kädestä. Poika ottaa taulun kaapista. Otamme kuset talosta. Otatte kepin mummolta. Ottavat lukut owista. Ota kirja takaisin. Minä annan hatun sinulle. Sinä annat kepin mummolle. Lapsi antaa taulun äidille. Me annamme linnut ukkoille. Te annatte kesson minulle. Lapset antavat linnun olla. Anna kirja pois.

soitan (soittaa), *ringa*; heitän (heittää), *koka*; muutan (=ttaa), *flytta*, *förvandla*; heitän (=ttää), *kasta*; kaadan (=taa), *fälla*, *hälla*; kannan (=ntaa), *bära*; käännän (=ntää), *vända*; kiillän (=ltää), *glänsa*, *blänka*.

22.

Kamarisfa *) on owi. Kamarin owet ovat suuret. Lukut ovat kamarin owisfa. Lufusfa on läpi. Läwesfsä on awain **). Dwien lukut ovat rikki. Poika seisoo owella. Lapset menewät owelle. Miehet ottawat lukut kamarien owista. Ukko panee lukut owihin. Me menemme ulos ***) koulun owesta. Menemme kotia †) kamarihin.

*) kamari (=in), *kammare*; **) awain (*genit. awaimen*), *nyckel*; ***) ut; †) hem. — fiwi (fiwen), *sten*; forwo, *så*; sanfo (=gon), *ämbare*; koti (=din), *hem*; — *fišään*, *in*.

23.

Isä soittaa. Äiti heittää. Poika heittää fiwen katolle. Sinä soitat. Te heitätte. Koulupoika kantaa taulun kouluhun. Lapset kantawat linnut kaupunkihin. Me kannamme kepit kotia. Te annatte

kepin äidin kätchen. Poika kaataa kormon kepillä. Minä kaadan sangon. Wesi jouksee sangosta.

luku (luvun), *läsning*; juuri (juurun), *slägt*; luu, *ben*; juu, *mun*; korma, *öra*; nenä, *näsa*; filmä, *öga*; pää, *hufvud*; kaula, *hals*; niska, *nacke*.

24.

Minä seison. Minä **en** seiso. Sinä **et** seiso. Hän **ei** seiso. Poika istuu. Poika **ei** istu. Me istumme. Me **emme** istu. Te **ette** seiso. He **eivät** istu. Pojat eivät seiso. Minä puhun. Sinä **et** puhu. Minä **en** tule. Lapsi **ei** mene kellarihin*). Lapsen eivät juokse wedsessä. Me emme mene kaimohon. Te **ette** tule aamulla**) koulusta. Te **ette** nouste sängystä***) illalla†). En ole, **et** ole, **ei** ole, **emme** ole, **ette** ole, **eivät** ole.

*) kellari, *källare*; **) aamu, *morgon*; ***) sänky (=ghn), *säng*; †) ilta (illan), *afton*. — jalka (jalan), *fot*; jalkä (jelan), *rygg*; watsja, *mage*; rinta (rinnan), *bröst*.

25.

Koulu on kaupungissa. Koulu **ei** ole mökissä. Kaupungissa on koulu. Talossa **ei** ole koulua. Koulussa on kello. Myllyssä **ei** ole kelloa. Poika antaa taulun äidille. Äiti **ei** anna taulua tytölle. Kellot ovat tornissa*). Kellot eivät ole talossa. Talossa **ei** ole kelloja. Kaikissa taloissa **ei** ole kouluja. Isä ottaa kellon lapsilta. Äiti **ei** ota kelloja. Koulu on kirkossa. Koulussa **ei** ole kirkkoa.

*) torni, *torn*. — lehmä, *ko*; härkä, *oxe*; — pusken, *puskea*, *stänga*.

26.

Sinä olet hyvä. Et ole suuri. Kaimo on hyvä. Taulu **ei** ole rikki. Koulupoika **ei** ole ukko.

De ette ole wanhat. Minulla on kello. Sinulla ei ole kelloa. Ukolla ei ole keppiä. Minä en ole wanha ukko. Lapsella ei ole lakkia. Lapsilla ei ole takkia. Ukkojen takissa ei ole nappia. De ette ole suuret. Me emme ota keppiä ukolta. Äiti ei mene pois kotoa *).

*) *hemifrån.* — aura, plog; affa (afan), gumma; waffla, kalf; paha, elak, ond; fiipää, sjuk; terwe, frisk; — luen, luea, läsa; taidan, taitaa, kunna; wedän, wetää, draga.

27.

Poika lukee. Minä luen kirjaa. Sinä luet kirjan. Ukka ei lue kirjaa. Ukka ei taida lukea. Me luemme kirjat. De luette kirjasta. Pojat lukewat paljon *) kirjoja. Ukat eiwät lue kirjoja. Häikä wetää auraa. Häät puskewat. Mutta **) koira ei puske. Paha koira puree. Lehmä ei pure. Lehmä ei aina ***) puske. Talon koira puri lapsen sormen poikki †). Äidin jalka on fiipää. Isän jalat eiwät ole fiipeät. Koulussa ei ole affoja.

*) *mycket*; **) *men*; ***) *alltid*; †) *af*. — jukka (jukan), strumpa; kankä (=gän), sko; leipä (=wän), bröd; tapa (=wan), sed, wana; pata (=dan), gryta; fukka, blomma; harakka, skata; — puen, pukea, påkläda; haen, hakea, söka; jären, järteä, söndra; julen, julkea, stänga; etsin, etsiä, söka.

28.

Många nominer och verber hafva vokalerna o, u, ö, y uti slutstafvelsen, t. ex.: koulu, kello, talo, lato, myslly, kirkko, hattu, loppu, öljy, tyttö, iso, pakku; istun, seison, neulon, lähestyn, tahdon. Andra hafva vokalen i, t. ex.: äiti, tati, pappi, tuoppi, mökki, lakki, kamari, maisteri; rewini, kuokki, etsin.

Många hafva vokalen e, som hos nominerna är i nominativus förbytt till i, t. ex.: lapsi, ovi, käsi, läpi, mäki, kiwi, uusi, pieni, suuri, tulen, menen, juoksen, pu- ren, pääsen, luen, pusken, sären. Åter andra hafva vokalerne a eller ä i slutstafvelsen, t. ex.: isä, poika, jalka, akka, lehmä, leipä, pata, sukka, hyvä, paha, syvä; otan, annan, soitan, keitän, kaadan, kannan, käännän.

Huru är thema på alla ofvan uppräknade ord?

Yksi, kaksi, kolme, neljä, viisi, kuusi, seitsemän, kahdeksan, En, ett, två, tre, fyra, fem, sex, sju, åtta, yhdeksän, tymmenen.
nio, tio.

29.

Minä istuin. Äiti neuloi. Minä otin tau-
 lun hyllystä. Minä annoin kepin ukolle. Sinä
 otit leivän kaapista. Poika otti wettä kaimosta.
 Hän otti kiiven mäeltä. Isä ja äiti menivät kirk-
 koon. Sinä annoit lakin isälle. Hän antoi kir-
 jan äidille. He istuivat kirkon penkille *). Me otimme
 taulut hyllyistä. Annoimme kepit ukolle. Te otitte
 leivät kaapista. Annoitte leipää ja papuja lin-
 nuille. Linnut ottivat paurut lasten käsistä. Äiti
 ja isä antoivat kengät ja lakit lapsille. He kiitti-
 wät **) isää ja äitiä.

*) penkki, bänk; **) kiitän, kiittää, tacka. — seisoin,
 soitin, tulin, menin, kannoin, heitin, luin, olin, sanoin, kei-
 tin, käänsin, kaadoin, särin; — lintu-häkki, fågelbur; sisar,
 sisaren, syster; weli, weljen, broder; markka, mark; puoti,
 bod; ostan, ostaa, köpa; maksan, maksaa, betala, kosta.

30.

Isällä ja äidillä oli yksi poika ja yksi tyttö.
 Pojalla on kaksi lintuhäkkiä. Pojan häkissä on

neljä lintua. Poika antoi kaksi lintua sisarelle. Tyttö neuvoi kolme lakkia veljelle. Isä osti kaupungista kuusi kelloa lapsille. Kellot maksavat seitsemän markkaa. Yksi kello meni rikki. Miti antaa rahaa ja poika ostaa yhden kellon puodista. Se *) kello maksaa yhden markan. Kello on wiisi. Kello lyö **) kahdeksan. Kello on kymmenen minuuttia ***) wailla †) neljä. Kello on wiisi minuuttia yli ††) yhdeksän.

*) *den*; **) *slår*; ***) *minuutti, minut*; †) *fått till*; ††) *öfver*. — penikka, *valp*; koirakoppi, *hundkoja*; tuli, *tulen*, *eld*; rauta, *jern*, pata, *gryta*; kala, *fisk*; tytär, *tyttären*, *dotter*; lauka (=gan), *garn*.

31.

Isällä on kolme koiraa. Koirat eivät ole pahat. Koiralla on penikka. Penikat purevat isää formeen. Mäellä on paljo *) koiria. Lapsen antavat leipää koirille. Koirien koppi on iso. Koirilla on vähä **) ruokaa. Poika ei ota leipää koirilta. Koirilla on paljo penikoita. Penikkain ruoka on lopussa. Sinulla ei ole koiraa eikä ***) koiran penikkaa.

*) *mycket*; **) *litet*; ***) *och icke*. — koiria, koiran, koiraa, koirat, koirien, koiria; penikka, penikan, penikkaa, penikat, penikkain, penikoita; poika, pojan, poikaa, pojat poikien, poikia; jukka, jukan, jukkaa, jukat, jukkien, jukkia; härkä, härän, härkää, härät, härkien, härkiä; leipä, leivän, leipää, leivät, leipien, leipiä.

32.

Kyökissä on pata. Siellä on kolme pataa. Miti panee padan tulelle. Hän keittää ruokaa padassa. Padat ovat mustat. Kyökissä on paljo patoja. Patojen kourut *) ovat raudasta. Padoissa

on vähä wettä. Mitä pancee kalat pataan. Tytär kaataa wettä, kaloja ja papuja patoihiin.

*) kouffu, *krok*. — kala, kalan, kalaa, kalat, kalojen, kaloja; jalka, jalan, jalkaa, jalat, jalkojen, jalkoja; lanfa, langan, langaa, langat, lanfujen, lanfoja; akka, akan, akkaa, akat, akfujen, akfoja; aura, auran, auraa, aurat, aurojen, auroja.

astia, *kärl*; piika, pitaan, *piga*; renki, rengin, *dräng*; potaatti, *potatis*; heinät, *hö*; puhuja, *talare*; neuvoja, *sömmare*; ottaja, *tagare*; antaja, *gifvare*; lukija, *läsare*.

33.

Anna keppi ukolle. Antakaa kirjot pojille. Minä en anna lintua sinulle. Me emme anna heiniä lehmille. Siinä et ota keppiä ukolta. Te ette ota ruokaa koirilta. Ota kirja hyllyltä. Lue kirjasta. Poika lukee. Hän ei aina lue. Mitä sanoit tyttärelle: keitä potaattia. Tyttö ei kuule. Hän ei keitä potaattia. Hän kaataa veden sangosta. Kaada sinä wesi pois. Sinä et kaada wettä astiasta. Piika kantaa kalat kyöksiin. Piikat eiwät kanno kaloja kamariin.

teen, tehdä, *göra*; näen, nähdä, *se*; — kylä, *by*; weitsi, weitsen, *knif*; puukko, *täljknif*; seppä, *smed*; soittaja, *ringare*; heittäjä, *kastare*; keittäjä, *kokare*, *kokerska*; juoksija, *springare*; kuoksija, *gräfstare*; etsijä, *sökare*.

34.

Kylä on ilman *) koulutta. Talot owat koulutta. Kaupunki ei ole kirkotta. Pojat owat ilman hatuitta ja lakitta. Jäntä muuttaa talon koulutta. Seppä tekee weitsen raudasta. Hän tekee raudan weitsiksi. Kaupunki muuttaa kirkot koulutta. Lato tulee **) myllyksi. Alkan tytär on talossa piil-

hana. Poika on kaupungissa rentinä. Tämä ***) talo on kouluna pojille. Isä on kirkolla kellojen soittajana. Talot ovat kouluina. Ukon poika on pappina kylässä. Tallit ovat nyt †) latoina. Isä teki tallin ladoksi. Lapset ovat leivättä. Äiti on talossa keittäjänä. Äiti elää ††) vanhaaksi. Poika on koulussa kirjojen lukijana.

*) *utan*; **) *blifver*; ***) *denna, den här*; †) *nu*; ††) *elän, elää, lefva*; kuolen, kuolla, *dö*.

35.

Äiti on hyvä. Hyvä äiti teittää ruokaa *) lapsille. Lapsilla ovat hyvät äidit. Hyvän äidin lapset ovat koulussa. Hyvien äitien pojilla on tauluja ja kirjoja. Hyvällä äidillä on pieniä lapsia. Tyttäret kutovat sukut hyvälle äidille. Hyvillä äidillä ovat vanhat mummit. Isät antavat suuret lehmät hyvälle äidille. Poika ei ota hattua hyvältä äidiltä. Äiti kuoli. Lapsilla ei ole enää **) hyvää äitiä. Hyviä äitiä on niin ***) paljo maailmassa †).

*) *ruoka (ruokan), mat*; **) *mer*; ***) *så*; †) *maailma, verld*. — *sokea, blind*; *korea, vacker*; *kaunis, skön*; *ruma, ful*; *korkea, hög*; *pittä, pittän, lång*; *lyhyt, lyhyen, kort*; *ohut, ohuen, tunn*; *valkea eller valkoinen (valkoisen), wit*; *punainen (=sen), röd*; *sininen (=sen), blå*; *kelkainen (=sen), gul*; — *huiwi (=in), duk*; *taiwas, himmel*; — *pesen, pestä, tvätta*; *putoon, jag faller*.

36.

Vanha mummo on kipeä. Kipeällä mum-molla on korea keppi. Lapset antavat valkean hui-win sokealle mummolle. Punainen lakki on korea. Sininen taiwas on kaunis. Hyvä isä antoi uudet ja koreat lakit pienille lapsille. Pieni lapsi meni

suureen kyökkiin. Pienen lapsen punainen lakki tuli mustaksi. Syvästä kaimosta otti äiti wettä ja pesi lakit. Yksi lakki putoi *) syvään kaimoon. Syvässä kaimoisissa on paljo wettä.

*) *föll.* — leweä, *bred*; kapea, *smal*; lihawa, *fet*; laiha, *mager*; — metsä, *skog*; koiwu, *björk*; kuusi, kuusen, *gran*; mänty, männyn, *tall*; leppä, *al*; oksa, *qvist*; haara, *gren*; lehti, lehden, *blad*, *löf*.

37.

Pieni lapsi teki korean lakin mustaksi suuresa kyökissä. Kaikkein lasten lakit tulivat mustiksi. Matalissa kaimoisissa on vähä wettä. Anna minulle hyvää leipää korkeasta kaapista. Äiti leipoo *) jauhot **) paksuiksi leiviksi. Isän talon vanha talli on nyt pienenä latona. Talon lehmät eivät tule lihawiksi ilman ruoatta. Poika tuli talon rengiksi. Tyttäret tulivat piioiksi. Anna minulle kowaa ***) leipää, kalaa, lehmän lihaa †) ja woi ††).

*) leivon, leipoa, *baka*; **) *mjöl*; ***) kowa, *hård*; †) liha, *kött*; ††) woi, *smör*. — pehmeä, *mjuk*; maito, *mjölk*; piha, *gård* (*gårdsplan*); pesä, *bo*; reikä, *hål*; — kaswaa, *växa*; lennän (=ntää), *flyga*.

38.

Talon vanha ja korea kukkan on sokeana. Kukkan elää wanhaksi. Hyvät lapset elävät wanhoiksi. Vahat pojat eivät elä wanhoiksi. Äidin isot kengät ovat rikki. Isoissa kengissä on suuri reikä. Talon pihalla kaswaa korkea koiwu. Korkeassa koiwussa on paksuja oksia. Paksuilla oksilla on leweitä lehtiä. Pieni lintu lentää korean koiwun paksulta oksalta suureen metsään. Pienillä linnuilla on koreita pesiä suurissa metsissä.

opetan, opettaa, *lära*; opin, oppia, *lära sig*; näyn, nähyä, *synas*; — opettaja, *lärare*; läksh, *lexa*; katu, *gata*; — ahkera, *flitig*; laiska, *lat*; kofe, *hel*.

39.

Helsinki on suuri ja korea kaupunki. Helsin-
gissä on paljo hyviä kouluja. Helsingin kaikki pie-
net lapset eivät ole kouluissa. Täällä on musi ja
kaunis kirkko. Uudella kirkolla on korkea torni. Kor-
keasta tornista näkyy koko kaupunki. Kaupungissa
on paljo pitkiä katuja. Pojat juoksevat kaupungin
pitkillä ja leveillä kaduilla. Pienet pojat menewät
hyviin kouluihin. Maisterit opettavat pieniä poi-
kia. Koulujen opettajat antavat pojille lyhyet läk-
syt. Ahkerat koulupojat lukewat kaikki läksyt hy-
wästi *). Laiskat pojat eivät lue läksyjä kotona. He
eivät ole hyviä poikia. Me emme tahdo olla laiskoja.

*) *väl, bra*. — oppi, *lärdom*; palkka, *lön, belöning*;
omena, *äppel*; puu-tarha, *trädgård*.

40.

Minulla on kirja. Isä antoi kirjan minulle.
Miti ei ota kirjaa minulta. Opettaja kuulustaa *)
minua. Hän kuulustaa meitä kaikkia. Me osaam-
me **) läksyn ulkoa ***). Meillä ei ole pitkiä läk-
sijä. Opettajat antavat meille läksyt kirjoista. He
kysywät ****) meiltä. Heillä on paljo kirjoja. Te
luette opettajan kirjasta. Hän opettaa teitä. Hän
opettaa sinua. Sinulla ei vielä †) ole paljo op-
pia. Wähä oppia on teillä vielä. Isä kysyy sinulta.
Hän antaa taulun sinulle. Sinä kiität häntä ja
kirjoitat ††) taululle. Sinä saat †††) häneltä
omenia palkaksi. Hänellä on iso puutarha.

*) kuulustaa, *förhöra*; **) osaan, *jag kan*; ***) *utantill*;
****) kysyä, *fråga*; †) *ännu*; ††) kirjoitan, kirjoittaa, *skrifva*;

†††) saan, jag får. — tämä, denna, den här; tuo, denna, den der; se, den; tuolla, der; täällä, här; siellä, der.

41.

Tämä on minun kirjani. Tuo on sinun kirjasi. Täällä on meidän koulumme. Tuolla on talon kaitwo. Se ei ole teidän kaitwonne. Isäntä on kaitwolla. Se on hänen kaitwonsa. Emäntä *) menee kaitwolle. Kaitwo on isännän ja emännän. Se on heidän oma **) kaitwonsa. Talon kaitwosta te otatte wettä. Kaadatte weden kiuluhumme ***). Me kannamme wettä kiulusfamme. Minä en kannata hatuhsani. Sinä juot tuopistasi. Poika ottaa tuopin käteensä. Pojat kantawat tuoppinsa käsisjäsä.

*) emäntä (=nnän), vârdinna; **) egen; ***) kiulu, stäfw. — saawi (=in), så; saha, såg; puu, träd; sahaan, jag sågar; — kuka, hvem; mikä och mitä, hvilken, hvad; missä, hvor; kuinka, huru; koska, när.

42.

Kuka tuo mies on? Hän on minun isäni. **Mikä** on hänen kädesjäsä? Hänellä on saha kädesjä. **Mitä** hän tekee sahalli? Hän sahaa puut poikki. **Missä** puut owat? Ne *) kaswawat suuresä metsäsä. **Kuinka** puut kaswawat? Ne kaswawat ylös maasta **). Kuinka paljon isäsi sahaa? Hän sahaa kaikille meidän opettajillemme. **Koska** isäsi menee minun metsääni? Hän menee huomenna ***) teidän metsääne. Mitä sanot? Mitä te sanoitte?

*) ne, de; **) ur jorden (maa, jord); ***) i morgon. — aamu, morgon; aamulla, om morgonen; ilta, ilan, afton; illalla, om aftonen; päivä, dag; päivällä, om dagen; yö, natt; yöllä om natten; joka päivä, hvarje dag, alla dagar; kenen, hwems; miksi, hvarföre.

43.

Kenen tämä kirja on? **Onko** se sinun kirjasi? **On.** **Ostitko** kirjan (kirja=puodista *)? **Ostin.** **Luetko** ahkerasti **) kirjasi? **Luen.** **Ostiko** isäsi sinulle uuden taulun? **Osti.** **Ostaako** isä joka päivä kirjain pojallensa? **Ei;** hän ei osta. **Annatko** kirjat ja taulun äidillesi? **En.** **Miksi** et anna? **Minä** luen kirjoja ja kirjoitan taululleni. **Menettkö** joka päivä kouluun? **Menen,** jos ***) en ole kipeä. **Kipeänä** en mene kouluun. **Keittääkö** äiti soppaa †) kipeälle pojallensa? **Keittää.** **Osaatko** sinä keittää? **En;** en osaa. **Kiitäätkö** sinä äitiäsi, kun ††) hän auttaa sinua? **Kiitän** aina †††).

*) kirja=puoti (=din), *boklåda*; **) *flitigt*; ***) *om*; †) *soppa*; ††) *då, när*; †††) *alltid*.

44.

Kissa *) on iso. **Koira** on **isompi.** **Härkä** on **isoin.** **Sinä** olet **paksu.** **Minä** olen **paksumpi.** **Mummo** on **paksuin.** **Poika** on **nuori.** **Syttö** on **nuorempi.** **Sinä** olet **nuorin** kaikista. **Minä** olen **wanha.** **Isäni** on **wanhempi.** **Mummo** on **wanhin.** **Minun** **wanha** **isäni** on **kipeä.** **Sinun** **wanhin** **weljesi** on **kipeämpi.** **Meidän** **wanhempi** **sisarimme** on **kipein.** **Mökin** **kaiwo** on **syvä.** **Talossa** on **sywempi** **kaiwo.** **Koululla** on **sywin** **kaiwo** **kaikista** **kolmesta.**

*) *katt.*

huono, **huonompi,** **huonoin;** **suuri,** **suurempi,** **suurin;** **pieni,** **pienempi,** **pienin;** **wähä,** **wähempi,** **wähin;** **uusi,** **uudempi,** **uusin;** **ahtera,** **ahterampi,** **ahterin;** **laiska,** **laiskempi,** **laiskin;** **harmaa,** **grå,** **harmaampi,** **harmain;** **paha,** **pahempi,** **pahin;** **hyvä,** **parempi,** **paras.** — **jarwi** (=en), *horn*; **hiukset,** **hår** (*hufvudhår*); **karwa,** **hår** (*på skinn*); **wanhemmat,** *föräldrar.*

45.

Isomman koiran jalat ovat mustat. Vähemmän koiran selkä on mustempi. Isoimman härän sarvet ovat pitkät. Ukon vanha takki on harmaa. Vähemmän pojan takki on sininen. Vanhemman welsjeni hiukset ovat mustat. Nuorimman sisareni hiukset ovat valkeat. Minulla on vanhempi weli. Sinulla ei ole vanhempaa welsjää. Nuorin koirasi kuoli. Sinulla ei enää ole nuorinta koiraasi. Vanhat koirat ovat isommat. Nuorimmat koirat juoksiwat taloon. Isompien latojen katot ovat uudemmat. Nuorimpien lasten jalat ovat heikot. Poika ei jaks*) heittää isompia kiviä. Äiti opettaa nuorempia lapsia.

*) jaksan, jaksaa, orka. — pitkä, pitempi, pisin; lyhyt, lyhyempi, lyhyin; sininen, sinisempi, sinisin; punainen, punaisempi, punaisin.

46.

Me olimme talon isommasssa tuwasssa. Mies tulee hewosella kylän isommasta myllystä. Ihmiset menewät isoinpaan kirkkoon. Minun vanhemmalla welsjelläni on musta koira. Te ette ota hyviä omenia vanhemmalla sisareltanne. Unnoitko korean weitsen vanhemmalle welsjelleesi? Isommisssa tuwisssa ovat suuremmat ikkunat*) kuin**) vähemmisssä. Miehet panitwat hyvät heinät talon isompiin latoihin. Pojat lukewat koulun isommasssa kamarisssa. Miehet tulitwat kylän isoimmista myllyistä. Isäntä panee katon vanhimmalle ladollensa. Lapsi kaswaa isommaksi. Pojat eliwät vanhimiksi. Vanhimmat lapset ovat isommat. Isompien tupsien owet panee isäntä kiinni. Sinulla ei ole isompia kirjoja kuin minulla. Lasten vanhemmat kuoliwat. Äiti kuoli nuorempana.

*) *ikkuna, fönster*; **) *än.* — *maa, jord, land*; *puu, träd*; *pää, hufvud*; *suu, mun*; *luu, ben*; *työ, arbete*; *wyö, bälte*; *tie, väg*; *suu, kärr*; *woi, smör*; *yö, natt*; *päiwä, dag*; *ruoho, gräs*; *wiheriä, grön*; *pyöreä, rund.*

47.

Maa on pyöreä. Meidän maamme on Suomi eli *) Suomen-maa. Puut kaswawat maassa. Ruoho nousee maasta. Maan ruoho on wiheriä. Puun juuret **) menewät maahan. Isä ja äiti asuwat maalla. Heidän puu-tarhassansa on kolme wanhaa omena-puita. Kouluista pojat menewät maalle. Wanhempain ahkerat pojat tulewat maalta kouluhun. Isä kaiwaa ***) maata. Sinä et kaiwa maata isän kanssa ****). Ihmisellä on pää. Kaloilla owat myös päät; mutta †) kiewellä ei ole päätä. Miehellä on lakki päässä. Poika otti lakin päästänsä. Niti pani hatut poikien päähän. Poika seisoo päälänsä. Ihmiset asuwat maan päällä ††). Puiissa on oksia. Puiden oksat owat kuiwat †††). Metsässä on paljo puita. Isän-maamme on paras meille.

*) *eller*; **) *juuri, juuren, rot*; ***) *kaiwaa, gräfwä*; ****) *med*; †) *men*; ††) *på*; †††) *kuiwa, torr*; — *märkä, märän, våt*; *hauta, graf*; *kuoppa, grop*; — *saan, saada, få*; *syön, syödä, äta*; *juon, juoda, dricka*; *tuon, tuoda, hämta*; *wien, wiedä, föra.*

48.

Minä saan kirjan isältäni. Saatto lakin äidiltäsi? Koulu-poika saa läksyn opettajaltansa. Saammeko mennä puu-tarhaan? Te saatte olla siellä wiisi minuuttia. Pojat saawat lukea koulussa kolme tuntia *). Minä sain pienen koiran sinun nuoremalta welseltäsi. Minun wanhempi sisareni sai hatun äidiltänsä. Saitteko eilen pitkät läksyt opettajiltanne? Saimme. En saa kamarin owea kiinni.

Miksi et saa? Kotona emme saa aina olla. Minä syön leipää ja juon wettä. Minä söin kalat ja join weden. Mies söi koko leiwän. Syö sinä tuo leipä. Suokaa wettä tuopistanne. Me joinme weden loppuun.

*) tunti, tunnin, *timme*; — lyön, lyödä, *slå*; uin, uida, *simma*; käyn, käydä, *gå*; myön, myödä, *sälja*; — seinä, *vägg*; naula, *spik*; solki, soljen, *spänne*; suora, *rak*.

49.

Tie on pitkä kaupunkiin. Sinne *) on kaksi tietä. Tiet ovat huonot. Suossa ei ole hyviä teitä. Minä kävin koko pitkän tien. Huonolla tiellä oli paljo kiviä. Mies tuli metsästä tielle. Tieltä hän menee suolle. Talon metsässä on paljo soita. Soisssa kasvaa pitkä ruoho. Pojan wyössä on solki. Sinulla ei ole wyötä. Yöt ovat pitkät talwella **). Talwen ja syksyn ***)) öillä on pimeä †). Mies oli yötä talosssa. Hän pani wyönsä seinän naulalle. Talon tytär tuo ruokaa miehelle. Toiko tyttö hywää ruokaa hänelle? Kenki tekee työtä koko päivän isännälleen. Minä tein suoria teitä puu-tarhaan.

*) *dit*; **) talwi (=en), *vinter*; ***) syksy, *höst*; †) *mörker*; kejä, *sommar*; kewät, *vår*; lattia, *golf*; penkki, *bänk*; wäärä, *krokig*; tänne, *hit*; tuonne, *dit så, dit*.

50.

Minä istun koulun penkillä. Sinä istuit eilen kotona. Minä olen istunut tänäpänä *) kolme tuntia ja lufenut läksyäni. Me olemme istuneet ja lufeneet. Me olemme koulussa. Te olitte sunnuntaina ***) kirkossa. Sinä olet ollut kaupungin uudessa kirkossa. Oletteko olleet Hämeenlinnassa? Emme; mutta tiedämme, että **) sinne menee rauta=

tie. Poika on tullut kouluun. Laps^et ovat men^eneet kouluihin. Onko äiti^si antanut sinulle omenia? Vanhemmat ovat panneet lapsensa kouluun. Oletko saanut kellon isältä^si? Pojat ovat heittäneet kiviä katolle.

*) *i dag*; **) *att*; ***) *sunnuntai, söndag*; maanantai, *måndag*; tiistai, *tisdag*; kesti=viikko, *onsdag*, tuorstai, *torsdag*; perjantai, *fredag*; lauantai, *lördag*; viikko, *vecka*; vuosi, *vuoden*, *år*; pöytä, *bord*; tuoli, *stol*; koti, *hem*.

51.

Minä en istu, vaan *) seison. Sinä et seis^eo penkillä. Minä en istunut pöydällä, vaan tuolilla. Poika ei ottanut luk^kua ovesta. Me emme seis^eo, vaan istumme. Me emme istuneet tuvan lattialla. Te ette istuneet. He eivät istuneet. Minä en tul^lut kaupungista eilen. Pojat eivät tänäpä^{nä} men^eneet kaupunkiin. Minä en ollut siellä. Te ette olleet maanantaina kirkossa. Isä ei ottanut puuta talon metsästä. Äiti ei keittänyt kaloja isälle. Me emme antaneet papuja linnuille. Te ette kaataneet **) wettä lattialle. Poika ei saanut kiw^{eä} ylös mäeltä. Sinä et syönyt huonoa leipää. Sota=mies ***) löi pään poikki miekalla †). Poika ei lyönyt puuta poikki. Mäetkö kalat wedessä? En nähnyt wyötä naulas^sa. Sinä et tehnyt sifare^si k^entiä.

*) *utan*; **) kaadan, kaataa, *fälla, hälla*; ***) *soldat*; miekka, *svärd*; — jota, *krig*; — hakkaan, *hakata, hugga, slå*; lupaan, *luvata, lösa*; herään, *herätä, vakna*; putoon, *pudota, falla*.

52.

Mies hakkaa puuta metsästä. Minä hakkaan myös. Pojat hakkaavat oksia puista ja tekewät ne kepi^ksi. Eilen hakka^sin kolme puuta poikki. Isäni

hakka^{si} enemmän *) puuta. Te hakka^{sitte} kaikki puut halki **). Rengit hakka^{sivat} hevosta selkään. Vanha isäni ei hakkaa puuta. Hän ei jaksa hakata. Me emme hakkaa talon hyvää koiraa. Hakkaa sinä tuo puu poikki. Hakatkaa te nuo ***) pienet naulat seinään. Minä olen jo †) hakan^{nut} kaikki puut. Me olemme hakan^{neet} seitsemän puuta. En minä hakan^{nut}, vaan sinä hakka^{sit}. Te ette hakan^{neet} ja pojat eivät jaksa^{neet} hakata. Minä herään aamulla. Me herä^{simme} yöllä. Sinä et herä^{nnyt}. Poika lupaa mennä kouluu. Hän lupasi sen isälleⁿsä. Me olemme luvanneet lukea läksy^{imme} hyvin ††).

*) *mera*; **) *i tu*; ***) *nuo, dessa, de der*; †) *redan*; ††) *bra, väl*; nämät, *dessa, de här*; vähemmän, *mindre*.

53.

Presens.					
		Klassen 1.		Kl. 2.	
Singularis	1 pers.	<i>Jag</i>	<i>får</i>	<i>fåan</i>	<i>fudon</i>
	2 "	<i>Du</i>			<i>fudot</i>
	3 "	<i>Han</i>			<i>futoo</i>
Pluralis	1 pers.	<i>Vi</i>	<i>få</i>	<i>fåamme</i>	<i>fudomme</i>
	2 "	<i>J</i>			<i>fudotte</i>
	3 "	<i>De</i>			<i>futowat</i>
		Kl. 3.		Kl. 4.	
Singularis	1 pers.	<i>Jag</i>	<i>tager</i>	<i>otan</i>	<i>rewin</i>
	2 "	<i>Du</i>			<i>rewit</i>
	3 "	<i>Han</i>			<i>repit</i>
Pluralis	1 pers.	<i>Vi</i>	<i>taga</i>	<i>otamme</i>	<i>rewimme</i>
	2 "	<i>J</i>			<i>rewitte</i>
	3 "	<i>De</i>			<i>repitwät</i>

			Kl. 5.	Kl. 6.
Singularis	1 pers.	<i>Jag</i>	<i>komer</i> tulen	<i>hugger</i> haſſaan
	2 "	<i>Du</i>	tulet	haſſaat
	3 "	<i>Han</i>	tulee	haſſaa
Pluralis	1 pers.	<i>Wi</i>	<i>komma</i> tulemme	<i>hugga</i> haſſaamme
	2 "	<i>J</i>	tulette	haſſaatte
	3 "	<i>De</i>	tulewat	haſſaawat

Imperfektum.

			Klassen 1.	Kl. 2.
Singularis	1 pers.	<i>Jag</i>	<i>fai</i> fain	<i>fudo</i> fudoin
	2 "	<i>Du</i>	<i>fai</i> fait	fudoit
	3 "	<i>Han</i>	<i>fai</i> fai	futoi
Pluralis	1 pers.	<i>Wi</i>	<i>fai</i> faimme	<i>fudo</i> fudoimme
	2 "	<i>J</i>	faitte	fudoitte
	3 "	<i>De</i>	faiwat	futoiwat
			Kl. 3.	Kl. 4.
Singularis	1 pers.	<i>Jag</i>	<i>oti</i> otin	<i>re</i> rewın
	2 "	<i>Du</i>	otit	rewit
	3 "	<i>Han</i>	otti	repi
Pluralis	1 pers.	<i>Wi</i>	<i>oti</i> otimme	<i>re</i> rewimme
	2 "	<i>J</i>	otitte	rewitte
	3 "	<i>De</i>	ottiwat	repiwat
			Kl. 5.	Kl. 6.
Singularis	1 pers.	<i>Jag</i>	<i>tu</i> tulın	<i>hög</i> haſſaſın
	2 "	<i>Du</i>	tulit	haſſaſit
	3 "	<i>Han</i>	tuli	haſſaſi
Pluralis	1 pers.	<i>Wi</i>	<i>tu</i> tulimme	<i>hög</i> haſſaſimme
	2 "	<i>J</i>	tulitte	haſſaſitte
	3 "	<i>De</i>	tuliwat	haſſaſiwat

Perfektum.									
				Klassen 1.		Kl. 2.			
Singularis	1 pers.	Jag	fåll har	olen	fannut	våll har	olen	futonut	
	2 "	Du		olet			olet		
	3 "	Han		on			on		
Pluralis	1 pers.	Wi	fåll hafva	olemme	fanneet	våll hafva	olemme	futonect	
	2 "	J		olette			olette		
	3 "	De		owat			owat		
				Kl. 3.		Kl. 4.			
Singularis	1 pers.	Jag	tagit har	olen	ottanut	våll har	olen	repinjt	
	2 "	Du		olet			olet		
	3 "	Han		on			on		
Pluralis	1 pers.	Wi	tagit hafva	olemme	ottaneet	våll hafva	olemme	repineet	
	2 "	J		olette			olette		
	3 "	De		owat			owat		
				Kl. 5.		Kl. 6.			
Singularis	1 pers.	Jag	kommit har	olen	fullut	huggit har	olen	hafannut	
	2 "	Du		olen			olet		
	3 "	Han		on			on		
Pluralis	1 pers.	Wi	kommit hafva	olemme	fullcet	huggit hafva	olemme	hafanneet	
	2 "	J		olette			olette		
	3 "	De		owat			owat		

Imperativus.

	Klassen 1.	Kl. 2.	Kl. 3.
Singularis	få (du) fåa	våf (du) fudo	tag ota
Pluralis	fån I faafåa	våfven futofaa	tagen ottafåa

	Kl. 4.	Kl. 5.	Kl. 6.
Singularis	<i>rif</i> <i>rewi</i>	<i>kom</i> <i>tule</i>	<i>hugg</i> <i>haffaa</i>
Pluralis	<i>rifven</i> <i>repifää</i>	<i>kommen</i> <i>tulfaa</i>	<i>huggen</i> <i>hafatfaa</i>

Infinitivus.

	Klassen 1.	Kl. 2.	Kl. 3.
	<i>fä</i> <i>faada</i>	<i>väfva</i> <i>futoa</i>	<i>taga</i> <i>ottaa</i>
	Kl. 4.	Kl. 5.	Kl. 6.
	<i>rifva</i> <i>repia</i>	<i>komma</i> <i>tulla</i>	<i>hugga</i> <i>hafata</i>

Participium.

	Klassen 1.	Kl. 2.	Kl. 3.
1{	<i>den som får</i> <i>faawa (=n)</i>	<i>den som väfver</i> <i>futowa (=n)</i>	<i>den som tager</i> <i>ottawa (=n)</i>
2{	<i>den som fått</i> <i>faanut (=een)</i>	<i>den som väft</i> <i>futonut (=een)</i>	<i>den som tagit</i> <i>ottanut (=een)</i>
	Kl. 4.	Kl. 5.	Kl. 6.
1{	<i>den som rifver</i> <i>repivä (=n)</i>	<i>den som kommer</i> <i>tulewa (=n)</i>	<i>den som hugger</i> <i>haffaawa (=n)</i>
2{	<i>den som rifvit</i> <i>repivut (=een)</i>	<i>den som kommit</i> <i>tullut (=een)</i>	<i>den som huggit</i> <i>hafaanut (=een)</i>

54.

Förnekning i Presens.

		Klassen 1.	Kl. 2.
Singularis	1 pers. <i>Jag</i>	<i>en</i>	<i>en</i>
	2 " <i>Du</i>	<i>et</i>	<i>et</i>
	3 " <i>Han</i>	<i>ei</i>	<i>ei</i>
		<i>ja</i>	<i>fudo</i>

		Kl. 4.	Kl. 5.	Kl. 6.
<i>Jag</i> <i>Du</i> <i>Han</i>	en et ei	<i>ref</i> repint <i>icke</i> repinct	<i>kom</i> tullut <i>icke</i> tulleet	<i>högg</i> håannut <i>icke</i> håanneet
<i>Wi</i> <i>J</i> <i>De</i>	emme ette eiwät	<i>refvo</i> repinct	<i>kommo</i> tulleet	<i>höggö</i> håanneet

Förnekning i Perfektum.

		Klassen 1.	Kl. 2.	Kl. 3.
<i>Jag</i> <i>Du</i> <i>Han</i>	en et ei	<i>har</i> ole <i>icke</i> fåant	<i>har</i> ole <i>icke</i> futonut	<i>har</i> ole <i>icke</i> ottanut
<i>Wi</i> <i>J</i> <i>De</i>	emme ette eiwät	<i>hafva</i> ole <i>icke</i> fåanneet	<i>hafva</i> ole <i>icke</i> futonect	<i>hafva</i> ole <i>icke</i> ottanneet
		Kl. 4.	Kl. 5.	Kl. 6.
<i>Jag</i> <i>Du</i> <i>Han</i>	en et ei	<i>har</i> ole <i>icke</i> repint	<i>har</i> ole <i>icke</i> tullut	<i>har</i> ole <i>icke</i> håannut
<i>Wi</i> <i>J</i> <i>De</i>	emme ette eiwät	<i>hafva</i> ole <i>icke</i> repinct	<i>hafva</i> ole <i>icke</i> tulleet	<i>hafva</i> ole <i>icke</i> håanneet

		Förnekning i Imperativus.		
		Klassen 1.	Kl. 2.	Kl. 3.
Sing.	elä	<i>få (du) icke</i> jaa	<i>väf icke</i> fudo	<i>tag icke</i> ota
Plur.	elkää	<i>fån icke</i> jaakso	<i>väfen icke</i> futofo	<i>tagen icke</i> ottakso
		Kl. 4.	Kl. 5.	Kl. 6.
Sing.	elä	<i>rif icke</i> rewi	<i>kom icke</i> tule	<i>hugg icke</i> haffaa
Plur.	elkää	<i>rifven icke</i> repifso	<i>kommen icke</i> tulfo	<i>huggen icke</i> hatakso

55.

Gymä kirwes ¹⁾ on teräwä ²⁾. Mies antoi pojalle hymän kirween. Sinulla ei ole kirwestä. Suot kirweet owat tylsät ³⁾. Seppä tekee kirweitä. Kirweitten terät ⁴⁾ owat sepällä. Mies hakkasi puun poikki kirweellä. Seppä takoo ⁵⁾ raudan kirweeksi. Wieras ⁶⁾ mies tuli taloon. Talon emäntä antoi ruokaa wieraalle miehelle. Wieraat lapset menivät kaupungin kirkkoon. Talossa on paljo wieraita. Lapset saivat omenia wierailta. Me menimme taloon wieraiksi. Pojalla on oma huone ⁷⁾. Huoneen lattia on puhdas ⁸⁾. Sinulla ei ole omaa huonetta. Koulun huoneet owat isot. Koulussa on paljo isoja huoneita. Isojen huoneitten ikkunat owat korkeammat kuin wähen huoneen. Me luemme huoneessa. Pojat menewät huoneesta. He tulewat wähempään huoneeseen. Olitteko eilen koulun isoissa huoneissa? Wieras poika ei mennyt talon isoisiin huoneisiin? Isäntä panee katot uusille huoneille. Talon wanhat huoneet paloiwat ⁹⁾. Talo

on nyt huoneitta. Ladot ovat asuinhuoneina ¹⁰⁾. —
Wanhempamme ovat rakkaat ¹¹⁾ meille.

¹⁾ firmeš (=een), *yxa*; ²⁾ *hwass*; ³⁾ *slö*; ⁴⁾ *terä*,
bett; ⁵⁾ *taon*, *taŋoa*, *smida*; ⁶⁾ *wieras* (=aan), *fremmande*; ⁷⁾
huone (=een), *rum*; ⁸⁾ *puhdaš*, *puhta*, *ren*; ⁹⁾ *palan*, *pa-*
laa, *brinna*; ¹⁰⁾ *asuin*=huone, *boningshus*; ¹¹⁾ *rakas*, *raf-*
kaan, *kär*; — *terwe* (=een), *frisk*; *kaunis* (=iin); *taiwas* (=aan);
fewät (=ään).

57. 56.

Singularis	Klassen 1.	Kl. 2.
<i>Nominativus</i>	<i>puu (träd)</i>	<i>lato (lada)</i>
<i>Partitivus (af, del af ngt)</i>	<i>puuta</i>	<i>latoa</i>
<i>Genitivus (egande)</i>	<i>puun</i>	<i>ladon</i>
<i>Inessivus (uti ngt)</i>	<i>puusŋa</i>	<i>ladosŋa</i>
<i>Elativus (uti ngt)</i>	<i>puusta</i>	<i>ladosŋa</i>
<i>Illativus (in i ngt)</i>	<i>puuhun</i>	<i>latohon</i>
<i>Adessivus (vid, hos, på ngt)</i>	<i>puilla</i>	<i>ladolla</i>
<i>Ablativus (från, af ngt)</i>	<i>puilta</i>	<i>ladolta</i>
<i>Allativus (åt, till, på ngt)</i>	<i>puille</i>	<i>ladolle</i>
<i>Abessivus (utan ngt)</i>	<i>puitta</i>	<i>ladotta</i>
<i>Translativus (förv. till ngt)</i>	<i>puikŋi</i>	<i>ladokŋi</i>
<i>Essivus (såsom ngt)</i>	<i>puina</i>	<i>latona</i>
Pluralis		
<i>Nominativus</i>	<i>puut</i>	<i>ladot</i>
<i>Partitivus</i>	<i>puita</i>	<i>latoja</i>
<i>Genitivus</i>	<i>puitten</i>	<i>latojen</i>
<i>Inessivus</i>	<i>puisŋa</i>	<i>ladoisŋa</i>
<i>Elativus</i>	<i>puista</i>	<i>ladoisŋa</i>
<i>Illativus</i>	<i>puihin</i>	<i>latoihin</i>
<i>Adessivus</i>	<i>puilla</i>	<i>ladolla</i>
<i>Ablativus</i>	<i>puilta</i>	<i>ladolta</i>
<i>Allativus</i>	<i>puille</i>	<i>ladolle</i>
<i>Abessivus</i>	<i>puitta</i>	<i>ladotta</i>
<i>Translativus</i>	<i>puikŋi</i>	<i>ladokŋi</i>
<i>Essivus</i>	<i>puina</i>	<i>latoina</i>

Singularis	Kl. 3.	Kl. 4.
<i>Nominativus</i>	tupa (<i>sluga</i>)	möffi (<i>koja</i>)
<i>Partitivus</i> (<i>af, del af ngt</i>)	tupaa	möffiä
<i>Genitivus</i> (<i>egande</i>)	tuwan	möfin
<i>Inessivus</i> (<i>uti ngt</i>)	tuwasä	möfissä
<i>Elativus</i> (<i>uti ngt</i>)	tuwasta	möfistä
<i>Illativus</i> (<i>in i ngt</i>)	tupahan	möfihin
<i>Adessivus</i> (<i>vid, hos, på ngt</i>)	tuwalla	möfillä
<i>Ablativus</i> (<i>från, af ngt</i>)	tuwalta	möfiltä
<i>Allativus</i> (<i>åt, till, på ngt</i>)	tuwalle	möfille
<i>Abessivus</i> (<i>utan ngt</i>)	tuwatta	möfittä
<i>Translativus</i> (<i>förr. til ngt</i>)	tuwaffi	möffifi
<i>Essivus</i> (<i>såsom ngt</i>)	tupana	möffinä
Pluralis		
<i>Nominativus</i>	tuwat	möfit
<i>Partitivus</i>	tupia	möffiä
<i>Genitivus.</i>	tupien	möffien
<i>Inessivus</i>	tuwisä	möfissä
<i>Elativus</i>	tuwista	möfistä
<i>Illativus</i>	tupihin	möfihin
<i>Adessivus</i>	tuwilla	möfillä
<i>Ablativus</i>	tuwilta	möfiltä
<i>Allativus</i>	tuwille	möfille
<i>Abessivus</i>	tuwitta	möfittä
<i>Translativus</i>	tuwiffi	möffifi
<i>Essivus</i>	tupina	möffinä
Singularis	Kl. 5.	Kl. 6.
<i>Nominativus</i>	fivi (<i>sten</i>)	huone (<i>rum</i>)
<i>Partitivus</i>	fiveä	huonetta
<i>Genitivus.</i>	fiven	honeen
<i>Inessivus</i>	fivesä	huoneesä
<i>Elativus</i>	fivestä	huoneesta
<i>Illativus</i>	fivehen	huoneesen
<i>Adessivus</i>	fiwellä	huoneella
<i>Ablativus</i>	fiweltä	huoneelta
<i>Allativus</i>	fiwelle	huoneelle
<i>Abessivus</i>	fiwettä	huoneetta

<i>Translativus</i> <i>Essivus.</i>	fiweffi fiwenä	huoneeffi huoneena.
Pluralis		
<i>Nominativus</i>	fiwet	huoneet
<i>Partitivus</i>	fiwiä	huoneita
<i>Genitivus</i>	fiwien	huoneitten
<i>Inessivus</i>	fiwisä	huoneisä
<i>Elativus</i>	fiwistä	huoneista
<i>Illativus</i>	fiwihin	huoneisiin
<i>Adessivus</i>	fiwillä	huoneilla
<i>Ablativus</i>	fiwiltä	huoneilta
<i>Allativus</i>	fiwille	huoneille
<i>Abessivus</i>	fiwittä	huoneitta
<i>Translativus</i>	fiwiffi	huoneeffi
<i>Essivus.</i>	fiwinä	huoneina

57.

Minä olen ensimmäinen poika. Sinä olet toinen. Me olemme ensimmäisessä luokassa ¹⁾. Hän on ensimmäisen luokan kolmas poika. Toisen luokan neljäs poika ei osannut läksyänsä. Tuolla tulee wiisi miestä. Kolmannen miehen kädessä on kirves. Mies ei löytänyt ²⁾ toista kirvestään. Luokalla on kymmenen poikaa. Neljännen pojan taulu on uusi. Te pääsette toiseen luokkaan. Toisesta luokasta pääsivät pojat kolmanteen luokkaan. Neljännellä luokalla on iso huone. Kaikki viidennen luokan pojat pääsivät kuudennelle luokalle. Minä istun kolmantena tässä ³⁾ luokassa. Sinä istut neljäntenä poikana seitsemännessä luokassa. Koulusamme on yhdeksän luokkaa. Täällä ei ole kymmentä luokkaa. Yksi luokka on alustawa ⁴⁾ luokka. Poika ei löydä kolmatta kirjaansa. Sinä tulet kol-

manneksi pojaksi toisella luokalla. Ulkon neljäs formi on wäärä. Hän ei saa neljättä formeansa suoraksi.

Ensimmäinen (=sen), toinen (=sen), kolmas (kolmannen),
den första, den andra, den tredje,
 neljäs (=nnen), viides (=nnen), kuudes (=nnen), seit-
den fjärde, den femte, den sjette, den
 semäs (=nnen), kahdeksas (=nnen), yhdeksäs (=nnen),
sjunde, den åttonde, den nionde,
 kymmenes (kymmenennen). —
den tionde.

1) luokka, *klass*; 2) löydän, löytää, *hitta*; 3) *uti denna*;
 4) *förberedande*.

58.

Köyhä 1) mies ja hänen lapsensa.

Mökkisä asuu köyhä mies. Hän tekee työtä ahkerasti. Hifi 2) tippuu hänen otsastansa. Hänellä on saba kädessä. Saba on raudasta ja puusta. Sahalla on terävät hampaat 3). He leikkaavat 4) kovan 5) puun poikki. Puun kappaleet 6) hakkaa mies halki suurella ja terävällä kirveellänsä. Mitä panee puut uuniin 7). Uuni tulee lämpimäksi 8). Köyhällä miehellä ja vaimolla 9) on myös lapsi. Lapsella ei ole leipää eikä 10) vaatteita 11). Sentahten 12) sahaa isä koko päivän ja hakkaa puita ja tekee työtä aina. Hän ei tahdo, että lapsen on kylmä 13) tahti 14) nälkä 15). Mene sinä, hyvä lapseni, mökkiin. Vie köyhille vanhemmille lämmintä ruokaa. Luo myös heidän lapsensa tänne. Me annamme hänelle paidan 16), takin, housut 17) ja sinun vanhat kenkäsi.

1) *fattig*; 2) *hifi, hien, svett*; 3) *hammas, hampaan, tand*; 4) *leikkaa, leikata, skära, klippa*; 5) *kova, hård*; 6) *kappale (=een), bit, stycke*; 7) *uuni (=in), ugn*; 8) *lämmin, lämpimän, varm*; 9) *vaimo, qvinna, hustru*; 10) *och icke*; 11) *vaatteet, kläder*; 12) *derföre*; 13) *kylmä, kall*,

köld; 14) eller; 15) nälkä, hunger; 16) paita, skjorta; 17) housut, byxor; — pehmeä, myuk; ritaš, rikkaan, rik; saa-pas, saappaan, stöfvel.

59.

Warpuset 1).

Warpunen tahtoi tehdä pesää. Se lensi 2) ympäri 3) pihassa 4) ja haki 5) pesän paikkaa 6). Näki sitte 7) nurkassa 8) pienen kolon 9). Sanoi toiselle warpuselle: hakekaamme 10) heiniä ja teh-käämme 11) pesämme tuonne. He keräsivät 12) heiniä ja ruohoja. Tekivät pyöreän pesän. Paniivat pehmeitä höyheniä 13) sinne sisään 14) ja asuivat siellä niin hyvin. Kului 15) sitte vähä aikaa 16). Pesässä on jo wiisi kaunista muna 17). Kului taas 18) muutama 19) wiikko. Munista tulewat pienet poikaset 20). He nostawat 21) päitänsä ja katsowat 22) ulos pesästä. Vanhemmat lämmittävät 23) ja ruokkiwat 24) heitä. Heille kaswawat höyhenet ja siivet 25). Lentävät sitte siivillänsä ja wiisertävät 26) puissa.

1) warpunen (=sen), *sparf*; 2) lennän, lentää, *flyga*; 3) omkring; 4) piha, *gård* (*gårdsplan*); 5) haen, hakea, *söka*; 6) paikka, *ställe, plats*; 7) sedan; 8) nurkka, *knut*; 9) kolo, *hål*; 10) lätom oss söka; 11) lätom oss göra; 12) kerään, kerätä, *samla*; 13) höyhen, höyhenen, *fjäder*; 14) in; 15) kulun, kulua, *nötas, förflyta*; 16) aika, ajan, *tid*; 17) muna, *ägg*; 18) åter, igen; 19) någon; 20) poikaset (=sen), *unge*; 21) nostaa, *lyfta*; 22) katsoa, *se, betrakta*; 23) lämmittää, *värma*; 24) ruokkia, *mata*; 25) siipi, siiven, *vinge*; 26) wiiserän, wiisertää, *qvittra*.

60.

Suomi.

Suomi on meidän isän=maamme. Te olette,

lapset kullat ¹⁾ syntyneet ²⁾ Suomessa. Täällä oli kehtonne ³⁾. Kehton vieressä ⁴⁾ äiti lauloi ⁵⁾ kehto=lauluja. Täällä asuvat teidän vanhempanne, sukulaisenne ⁶⁾ ja ystävännne ⁷⁾. — Kulta ei ole maassamme. Mutta maallamme on tuhannen ⁸⁾ sinistä järveä ⁹⁾ ja heissä on lukemattomia ¹⁰⁾ viheriöitä saaria ¹¹⁾. Linnut viisertelevät metsissä. Korkeat kosket ¹²⁾ putoavat alas vuorilta ¹³⁾. Virtainne ¹⁴⁾ ja järviemme rannoilla ¹⁵⁾ kasvaa kauniita koiruja ja kuusia. Koirujen ja kuusien alla ¹⁶⁾ olemme kasvaneet ja leikitelleet ¹⁷⁾. Suomi on antanut meille koulut. Kouluisa saamme oppia ja tulemme hyviksi ihmisiksi. Suomelle tahdomme elää ja Suomen edestä ¹⁸⁾ taidamme ¹⁹⁾ kuolla. Jumala antaa meille haudan koirujen warjossa ²⁰⁾. Rakas on meille Suomenmaa. Anna, hyvä Jumala, onnea ²¹⁾ ja siunausta ²²⁾ rakkaalle isänmaallemme!

1) kulta, kullat, *guld*; lapset kullat, *kära barn*; 2) syntyä, syntyä, *födas*; 3) kehto, *vagga*; 4) bredvid; 5) laula, *sjunga*; 6) sukulainen (=sen), *släktinge*; 7) ystävä, *vän*; 8) tusen; 9) järvi (=ven), *sjö*; 10) lukematon, lukemattoman, *oräknelig*; 11) saari (=en), *holme*, *ö*; 12) koski (=en), *fors*; 13) vuori (=en), *berg*; 14) virta, wirran, *flod*, *ström*; 15) ranta, rannan, *strand*; 16) under; 17) leikkittelen, leikitellä, *leka*; 18) för; 19) taidan, taitaa, *kunna*; 20) warjo, *skugga*; 21) onni (=en), *lycka*; 22) siunaus, siunaus, *välsignelse*.

~~314. VIII. 94~~
Prom. Kiel, 3.
Ahlman

Preis: 80 penni.